

Thắng cảnh Hương Sơn – Hà Tây

Khu danh thắng Hương Sơn thuộc xã Hương Sơn, huyện Mỹ Đức, tỉnh Hà Tây, cách Hà Nội 70km.

Nơi đây phong cảnh hữu tình, có "Nam Thiên đệ nhất động" (động đẹp nhất trời Nam).

Từ Hà Nội đi xe ô tô qua thị xã Hà Đông, tới Vân Đình, đến Bến Đục thì dừng xe để chuyển sang đi thuyền, xuôi dòng suối Yến chừng 3km là vào đến khu danh thắng Hương Sơn. Danh thắng Hương Sơn bao gồm cả một quần thể: núi non, sông suối, làng mạc, chùa chiền, hang động... nằm quanh dãy núi Hương Tích, phía bắc rặng Trường Sơn, rộng hàng ngàn héc ta. Quần thể danh thắng Hương Sơn hình thành ba tuyến chính:

* **Tuyến Hương Tích:** Gồm có Suối Yến, đền Trình, cầu Hội, chùa Thanh Sơn, Hương Đài, Thiên Trù, Hinh Bồng, chùa Tiên, Giải Oan, đền Cửa Vồng, động Hương Tích.

Trong thắng cảnh Hương Sơn, các dòng suối và núi non ở đây đã tạo nên cảnh "sơn thủy hữu tình" như mộng, như mơ, đặc biệt là suối Yến. Suối Yến mang một vẻ đẹp hiền hoà, buông thả giữa hai triền núi. Đường suối dài khoảng 3km với khúc thẳng, khúc quanh, cho ta cảm giác như dòng suối này dài vô tận. Vào mùa lễ hội, dòng suối hiền hoà bỗng sôi động hẳn lên, bởi những con thuyền thoi thông thả chở khách vào vãn cảnh đẹp và lễ Phật. Lên thuyền từ Bến Đục, theo dòng suối Yến, du khách có thể thư thái thả hồn mình hoà quyện cùng thiên nhiên. Phía bên trái là núi Đụn, trông tựa như một đụn thóc; gần núi Đụn là núi Soi trông giống như một con kỳ lân nên còn gọi là núi Lân; cạnh núi Soi là núi Ái và núi Phượng đang dang rộng cánh (cánh là hai chòm núi) mà đầu và mỏ Phượng là chùa và động Thanh Sơn; đi quá lên một chút là núi Đồi Chèo giống hình một con trâu lớn đang bò trên mặt nước; gần đó là núi Bung và núi Voi với những truyền thuyết thật thú vị vì Hương Sơn có tới chín ngọn núi quay đầu về động Hương Tích, riêng có một ngọn núi có hình dáng con voi quay đầu ra, quay mõng vào. Giận quá, Hộ Pháp lấy gươm phay vào một mảng mõng của tên voi nên bây giờ núi Voi vẫn bị sạt mất một mảng; qua núi Voi, đến núi Mâm Xôi. Phía bên phải, từ ngoài vào là núi Ngũ Nhạc có Đền Trình. Du khách dừng chân vài phút để ghé vào tháp hương, trình lễ với sơn thần. Đi tiếp là núi Dẹo, núi Phòng Sư, hang Sơn Thủy Hữu Tình, hang Trâu, Cầu Hội, Thung Dầu... Và chỗ cuối cùng của dòng suối Yến là rừng Vài và núi Nhà Lang Lão Tác. Từ điểm này du khách xuống thuyền và bắt đầu lựa chọn tuyến du lịch của mình.

Chùa Thiên Trù

Chùa còn có tên gọi là chùa Trò, trước đây chỉ là một thảo am nhỏ do Hoà thượng Vân Thủy Thiên Thiên Trần Đạo Viên Quang chân sáng lập. Trong kháng chiến chống Pháp chùa đã bị phá huỷ. Sau năm 1954 chùa được xây dựng lại. Năm 1991, Tam bảo Thiên Trù được xây dựng lại to đẹp như ngày nay. Bên phải chùa là vườn tháp, nơi cất giữ xá lỵ của các vị Tổ sư quy tịch tại đây. Sau chùa, bên sườn núi còn có toà "Thiên thủy tháp", bên trái có chiếc hồ hình bán nguyệt.

Sau khi vào chùa lễ Phật, du khách nghỉ ngơi lấy sức để tiếp tục cuộc hành trình mới.

Chùa Tiên Sơn:

Từ Thiên Trù (chùa Ngoài) rẽ phải, theo một con đường nhỏ men sườn núi lối đi vào chùa Trong, khoảng hơn 1km là tới chùa Tiên Sơn. Chùa được dựng trên một ngọn núi cao. Chùa nhỏ, xinh, cổng tam quan vút cao như sắp bay lên. Chùa ở trong động gọi là động Núi Tiên, thờ Phật Bà Quan Thế Âm. Trong động có những nhũ đá rủ xuống với nhiều dáng vẻ khác nhau. Có những nhũ đá khi gõ vào thì nổi lên tiếng tiêu thiên nhã nhạc du dương.

Chùa Giải Oan:

Vẫn trên đường vào chùa Trong, rẽ tay trái là chùa Giải Oan. Chùa do Sư Tổ Thông Dụng huý Thám pháp danh Cương Trực đời thứ 2 khai sáng. Chùa được dựng ở lưng chừng núi Long Tuyền, lúc đầu chỉ là một thảo am nhỏ bằng tre gỗ đơn sơ. Chùa đã qua trùng tu vào các năm 1928, 1937. Năm 1995, chùa được tu bổ thêm am Từ Vân, kê lại sân chùa.

Chùa là nơi thờ phụng đức Bồ Tát Quan Thế Âm. Hiện nay am Từ Vân còn lưu giữ được pho tượng Tứ Tỳ Quan Âm được đúc vào thế kỷ 18. Trong chùa có giếng Thanh Trì trong suốt không bao giờ cạn. Tương truyền đây chính là nơi đức Chúa Ba (Bồ Tát Quan Âm Diệu Thiện) đã dùng để tắm, tẩy sạch bụi trần ai, trước khi đi vào cõi Phật. Từ đó giếng này được gọi là giếng Giải Oan, khách đi lễ thường múc nước uống để cầu mong giải thoát khỏi mọi nỗi oan ức trên đời.

Chùa Giải Oan có kiến trúc hài hoà, nằm giữa cảnh thiên nhiên thanh tao u tịch, càng làm tăng thêm vẻ tôn nghiêm, huyền bí. Du khách đến đây được uống dòng nước mát lạnh của giếng Thanh Trì, như quên đi những ưu tư của đời thường khi hành hương về cõi Phật.

Động Hương Tích

Từ chùa Giải Oan, du khách lại tiếp tục cuộc hành trình khoảng 2,5km lên động vào chùa Hương Tích (còn gọi là chùa Trong). Đường lên động có nhiều chỗ quanh co, lúc lên dốc, lúc xuống dốc. Càng gần tới động thì dốc càng cao. Lên tới bậc đá cao nhất đứng nhìn xuống, du khách sẽ nhìn thấy một vòm hang rộng, sâu, hun hút trông giống như hàm của một con rồng, đó là động Hương Tích.

Qua cổng, đi xuống 120 bậc đá là vào tới lòng động. Ngay ở khoảng giữa, gần cửa ra, vào, có một nhũ đá gọi là "đụn gạo". Đi sâu vào một chút có một lối lên Trời và một lối xuống âm phủ. Trong động, những mảng đá, nhũ đá rủ xuống tạo thành muôn hình vạn dạng, người xưa thoả sức để đặt tên: nong tầm, né kén, chuông lợn, ao bèo, cây vàng, cây bạc, đầu cô, đầu cậu... Bên cạnh những công trình điêu khắc thiên nhiên còn có những công trình điêu khắc nhân tạo, giá trị nhất là pho tượng Phật Bà Quan Thế Âm bằng đá xanh tạc vào thời Tây Sơn.

Hương Tích là một động đẹp nổi tiếng và đã được chúa Trịnh Sâm (thế kỷ 17) tự tay đề năm chữ Hán lên cửa động: "Nam Thiên đệ nhất động" (Động đẹp nhất trời Nam).

* Tuyên Long Vân:

Gồm có động và chùa Long Vân, động Tiên, động Người Xưa, chùa Cây Khế, Hinh Bồng Tự.

Chùa Long Vân:

Sau khi vào đặt lễ ở đền Trình, xuống đò đi tiếp, du khách sẽ thấy dòng suối rẽ đôi, phía phải là đường vào Hương Tích, phía trái là đi vào động và chùa Long Vân. Chùa nằm ở trên sườn núi, một nửa lấp sau núi Ân Sơn, một nửa lộ ra giữa rừng cây xanh biếc, mây trắng quấn quýt quanh năm. Chùa được xây dựng vào năm 1920. Động Long Vân cũng được khai tạo vào thời gian này. Động tuy nhỏ nhưng lam khói quanh năm nên lúc nào cũng tạo cho du khách cảm giác thần tiên thoát tục.

*Tuyên chùa Tuyết:

Gồm có đền trình Phú Yên, chùa Tuyết Sơn, chùa Cả, Bảo Đài, đền Mẫu, đền Thượng, động Ngọc Long...

Chùa Tuyết Sơn:

Sau khi vào chùa Thiên Trù, theo con đường nhỏ men sườn núi, rẽ trái, đi phía nam khoảng 4km là tới khu Tuyết Sơn. Đây là một quần thể đẹp thứ hai sau động Hương Tích. Suối Tuyết tuy nhỏ nhưng nước trong xanh, uốn lượn quanh co như một con rồng đang bò sâu vào trong dãy núi cao chát ngất. Điểm dừng đầu tiên trong tour du lịch này là vào thắp hương, trình lễ ở đền Trình Phú Yên. Sau đó vào Bảo Đài cổ sái để lễ Phật, nghe kinh. Chùa Bảo Đài có phong cảnh phong quang u tịch. Trong chùa có toà Cửu Long có giá trị mỹ thuật khá cao. Đi tiếp là đến động Ngọc Long. Động Ngọc Long không rộng lắm nhưng có những nét đẹp độc đáo. Trong động, ánh sáng mờ ảo, nhũ đá, măng đá rủ xuống trông như những ổ rồng quấn quýt. Đẹp nhất vẫn là pho tượng Bồ Tát Quan Thế Âm tạc liền vào vách đá với vẻ mặt rất từ bi, nhân hậu.